

Піаніст Станіслав Гумінюк: "Музичні конкурси вимагають перфектності"

Віктор Сподаренко

15 січня, 15:42

ZN №1226, 12 січня — 18 січня

Станіслав Гумінюк — лауреат міжнародних конкурсів, один з яскравих молодих представників вітчизняної фортепіанної школи, які здобули можливість виступати в різних концертних залах Європи.

Він перший в Україні виконавець культових творів композиторів-авангардистів (Л.Орнштейна, Г.Кауелла, Дж.Кейджа, Т.Такеміцу, Г.Канчелі Дж.Піттса). В інтерв'ю Станіслав розповідає про специфіку виконавської майстерності, особливості сучасних музичних конкурсів, дає поради юним піаністам, для яких такі конкурси поки що мрія.

— Станіславе, ви виступали не тільки в концертних залах України, а й у Великій Британії, Франції, Німеччині, Чехії, Литві. А де відбувся ваш перший міжнародний виступ? Що то був за концерт чи конкурс?

— Мій зарубіжний дебют відбувся 2011 року в місті Вальберг, Франція, де проходив міжнародний конкурс фортепіанних дуєтів. Конкурс був у два тури, усі твори виконувались у чотири руки. Наш дует зі Світланою Шараповою, яка теж навчалась у класі Оксани Валеріївни Ринденко, мого педагога в консерваторії, здобув третю премію. Тоді першу премію не вручили нікому, другу отримали корейці з Ганновера, а третю ми розділили з аспірантами з Москви.

— Ви брали участь у багатьох майстер-класах і вдосконалювали майстерність, зокрема, у Норми Фішер (Велика Британія), Массиміліано Фератті (Італія), Бориса Блоха (Україна — Німеччина), Володимира Віардо (Україна — США), Мартіна Касіка (Чехія), Клод Франсе (Франція), багатьох інших. Чим важливі для вас як для музиканта саме майстер-класи, адже відомо, що кожен виконавець є представником своєї вітчизняної фортепіанної школи?

— Усі згадані вами музиканти досить різні. Кожен з них має свою сферу інтересів, пріоритети. Одні — більше уваги приділяють технічним моментам, інші — якості виконання штрихових нюансів, ще інші — інтерпретації нотного тексту. Але якщо говорити про національні фортепіанні школи, то не завжди національність вказує на належність піаніста до тієї чи іншої виконавської школи.

Наприклад, Мартін Касік навчався в Лазаря Бермана, який є представником радянської фортепіанної школи. Яскравим прикладом також є хорватський піаніст Іво Погореліч, в'єтнамський Данг Тхай Шон та інші. Зрештою, в рамках однієї школи можуть бути кардинально різні музиканти. Досить згадати Скрябіна і Рахманінова. Тому важко уніфікувати за спільними виконавськими ознаками і поглядами виконавської фортепіанної школи.

— Чи готували певну виконавську програму на майстер-клас саме Норми Фішер у Великій Британії?

— Так, оскільки Норма Фішер уже слухала мій виступ на конкурсі Горовиця, то вирішив підготувати твори, яких вона не чула, — композиції Моцарта, Шопена, Равеля, Дебюссі.

— А як вплинули на вашу творчу кар'єру підготовка та участь у конкурсі Володимира Горовиця? Взагалі, як вважаєте — для сучасного виконавця важливо брати участь в інструментально-виконавських конкурсах?

— Кожен конкурс має свою специфіку. Відповідно, критерії оцінювання можуть відрізнятися, чимало також залежить і від складу журі конкурсу. Ви правильно зазначили — "як вплинула підготовка?". Підготовка зазвичай — найважливіший момент. Інколи важливіша, ніж сам конкурс, який є результатом тривалого виконавського процесу.

Для мене особисто виступ на конкурсі Горовиця 2012 року, напевно, був важливішим у моєму становленні як музиканта, ніж лауреатство 2017 року, яке було результатом усього попереднього досвіду.

Безперечно, участь у конкурсах дуже важлива, особливо для молодих музикантів, яким потрібно набувати сценічного досвіду. Крім того, такі заходи є додатковою можливістю вийти на естраду. Звичайно, є багато відомих музикантів, які зробили свою кар'єру не виступаючи на жодному конкурсі, але це здебільшого винятки — наприклад, можна згадати Євгенія Кісіна.

— 3 вашого досвіду участі в конкурсі молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця, яка атмосфера там панувала? Можливо, відчувалася запекла конкуренція чи, навпаки, була суцільна доброзичливість?

— Насправді не знаю чому, але конкурс Горовиця має свою особливу атмосферу, в якій поняття конкурсу як змагання не відчувається, це більше схоже на форум, куди піаністи приїжджають, щоб продемонструвати свій рівень інструментально-виконавської підготовки, свою інтерпретацію і розуміння музики, яку виконують.

Взагалі, сучасні музичні конкурси вимагають перфектності, досконалого виконання, і, звичайно, дуже важко бути досконалим у всьому — в сценічному самовладанні, психологічній стійкості й технічній підготовці. А крім цього, має бути дуже високий рівень концентрації. Насправді на конкурсах досить часто звертають увагу на сценічну витримку, наскільки кандидат може "влитись" в індустрію музичного життя.

— Пригадуються тези з відомої книжки Григорія Когана "Робота піаніста", який писав, що під час роботи над інструментально-виконавською програмою треба бути суворим до себе, нещадно критикувати свою інтерпретацію, шукати й домагатися ліпшого звучання. Але водночас, коли наближається дата концерту, треба переконати себе в тому, що твір звучить ідеально, що його виконання чудове, хоча можливості вдосконалюватися безмежні. Наскільки важлива на сцені віра в себе, сценічне самовладання?

— Повністю згоден з Коганом. Важливо прагнути до ідеалу і критично оцінювати свою роботу, але коли виходиш на сцену — усі сумніви маєш "відганяти", бо слухач їх відчує. Не завжди в мене цей механізм спрацьовує. Дуже важливо, щоб поруч були люди, які могли б об'єктивно й критично зробити зауваження і при цьому запевнити, що навіть таке виконання вже є добрим. А віра в себе, у свої сили, виконавські рішення й погляди надзвичайно важливі.

— Яким принципом користуєтесь у підборі інструментально-виконавських програм, щоб ефективно виразити через інструмент свої сильні сторони й яскраві якості виконавця?

— Хороший вибір програми — 50 відсотків успіху. Програма має якомога більше розкривати різнобічну обдарованість виконавця і підкреслювати найкращі його якості. І потрібно грати музику, яка подобається: якщо виконавцеві цікаво, то й слухач це відчує, і йому теж стане цікаво.

Поза конкурсом, звісно, слід зважати й на аудиторію. Наприклад, на одному з останніх концертів — Дзензелівських вечорах класичної музики — я виконував і "Місячну сонату" Людвіга ван Бетховена, і твір сучасного японського композитора Тору Такеміцу. Публіку треба виховувати, задавати нові координати сприйняття, але робити це ненав'язливо і не з диктаторської позиції.

Чому? Тому що перебуваємо в сучасному музичному процесі, і не все нове сприймається відразу з активним зацікавленням, іноді доводиться спиратися на вже наявні стереотипи — на те, що люди чули, що для них знайоме, але, звичайно, поступово виходити на нові "горизонти" музичного сприйняття.

Проте потрібно уникати крайнощів: якщо вся музика буде незнайомою, незвичною, то аудиторії може стати нецікаво. Важливо поважати аудиторію, не виходити тільки з власних бажань і зацікавлень.

Наприклад, мій творчий керівник у консерваторії Оксана Валеріївна Ринденко пропагує комплексний інтерес до сучасного музичного мистецтва, зокрема в її проєкті "Творча майстерня інтерпретації сучасної музики" це відбувається в різних форматах — майстер-класах, лекціях, семінарах тощо.

— Яка музика вам особисто близька? Можливо, це музика віденських класиків, романтиків, авангардистів?

— До навчання в консерваторії я практично не виконував музики XX століття, усе закінчувалося творами Рахманінова, Шостаковича, Скрябіна. На другому курсі консерваторії виконував твори Мессіана, Орнштейна, інших сучасних композиторів.

Насправді, музиканти, які ще розвиваються, мають на щось спиратися — на усталені стилістичні форми і принципи виконання, а сучасна музика іноді вимагає протилежного — руйнує стереотипність мислення, що досить непросто, наприклад, для студентів, яких іще виховують на стереотипах.

Давні греки казали, що мистецтво — це наслідування. Таким чином, наслідування — це одна з перших форм вивчення мистецтва, яку повинні засвоїти ті, хто навчається музичного виконавства, хоча насправді не може бути двох однакових виконань творів, бо дві різні людини пропускають нотний текст через себе, свою психологію, світогляд, і кінцевий продукт, який звучить на інструменті, буде теж іншим.

— Ви викладаєте фортепіано в Київському університеті імені Бориса Грінченка, і досить часто студенти, які ще не мають достатньої концертної практики, дуже хвилюються під час виступу. Які рекомендації їм даєте, щоб вони комфортно почувалися на сцені?

— Коли є хвилювання — то це ж добре! Це передумова для того, щоб людина сконцентрувала всі свої сили на виконанні. Байдужа людина, яка не хвилюється, нічого цікавого на концертній естраді не створить.

Я часто хвилююся на сцені, і по-різному буває — іноді хвилювання допомагає відкрити нові грані музичного твору. Та для того щоб уникнути негативного впливу хвилювання у процесі сценічного виконання, важливою є правильна внутрішня настанова у процесі підготовки: потрібно постійно моделювати сценічну ситуацію. Дуже добре, коли є можливість комусь пограти перед важливим концертним виступом.

— А що могли би порадити юним музикантам, які працюють над своєю майстерністю і теж мріють про перемогу на конкурсі?

— Насамперед треба розуміти, що результати конкурсу не завжди відображають результат гри. Часто буває так, що на одному конкурсі виконавець "злітає" з першого туру, а на іншому через тиждень отримує Першу премію. Результат конкурсу залежить від багатьох чинників, але після кожного концертного виступу потрібно робити висновки: чому обрали когось іншого і чого забракло саме мені?

Є чинники, на які виконавець не завжди може вплинути. Однак у роботі, в підготовці завжди потрібно зосереджуватися на тому, що залежить саме від тебе як виконавця, щоб на сцені вдалося максимально реалізувати поставлені перед концертним виступом чи конкурсом завдання.

З ДОСЬЄ

Станіслав Гумінюк 2010-го закінчив Чернівецьке училище мистецтв, 2014-го — з відзнакою Національну музичну академію України імені П.Чайковського. Грав із симфонічними та камерними оркестрами під орудою Ф.Конті, Д.Грассі, В.Протасова, В.Жатько й інших. Переможець та призер десяти міжнародних фортепіанних конкурсів, зокрема міжнародного конкурсу імені С.Ріхтера (Україна, 2006), Відкритого конкурсу молодих піаністів на здобуття премії компанії C.Bechstein (2011), Конкурсу фортепіанних ансамблів у Вальбергу (Франція, 2011), Конкурсу "Мистецтво XXI століття" в Каунасі (Литва, 2015), Конкурсу імені Ж.Франсе в Парижі (Франція, 2016), конкурсу пам'яті Володимира Горовиця (Україна, 2017), Kyiv international competition (2017).

Перший в Україні виконавець культових творів композиторів-авангардистів (Л.Орнштейна, Г.Кауелла, Дж.Кейджа, Т.Такеміцу, Г.Канчелі Дж.Піттса).

